

AKTUELLT FÖR FÅR- OCH GETÄGARE

Djurförteckning

Som bilaga till detta brev finns en djurförteckning som skrevs ut 14.3.2016. Kontakta kundtjänsten om djurförteckningen innehåller felaktiga uppgifter som inte kan korrigeras med internetprogrammet eller om ni inte har möjlighet att använda det. Om ni redan har anmält bristerna eller nya händelser till kundtjänsten, förutsätter detta brev inga åtgärder från er sida.

Finland får sannolikt lättnader i den frivilliga hälsoövervakningen av klassisk scrapie

EU-kommissionen framlägger att risken för förekomst av scrapie i Finland kunde anses vara försumbar. Finland ansökte om sjukdomsfri status år 2014. Det slutliga godkännandet av statusen bekräftas under det första halvåret i år.

Om EU-kommissionens framläggande godkänns, kommer statusen att vara densamma på alla djurhållningsplatser för får och getter, dvs. en status som motsvarar hälsokategori 1 i den nuvarande frivilliga hälsoövervakningen av scrapie. Den nuvarande hälsoövervakningen av scrapie kan då avslutas, och samtidigt upphör även kontrollbesöken som hör till hälsoövervakningen. Eftersom Finlands status ännu inte har säkerställts, ska de djurhållningsplatser som hör till hälsoövervakningen fortfarande efterfölja villkoren för hälsoövervakningen, bland annat då det gäller flyttningar av djur och insändning av prover.

För att Finland ska kunna upprätthålla statusen försumbar risk för scrapie krävs ändå att uppföljningen av scrapie i Finland, dvs. undersökningar för scrapie av får och getter som dött på gårdarna, åtminstone hålls på nuvarande nivå. År 2015 vidarebefordrades via kadaveruppsamlingssystemet till en bearbetningsanläggning mindre än 80 % av de får och getter inom uppsamlingsområdet som dött på gårdarna. Vid bearbetningsanläggningen tas prov för uppföljning av scrapie från alla djur som är äldre än 18 månader. År 2015 var ungefär en fjärdedel av kadavren odugliga för provtagning på grund av förruttelse. För att få in fler prover och på så sätt främja upprätthållandet av statusen försumbar risk för scrapie i Finland, ska gårdarna se till att små idisslare bortskaffas via kadaveruppsamlingen i enlighet med bestämmelserna och att uppsamlingsbilen kontaktas utan dröjsmål.

Det är också viktigt att se till att de kadaver som uppsamlas kan identifieras, det vill säga att de är öronmärkta. Om den frivilliga hälsoövervakningen av scrapie upphör blir det också viktigt att se till att det fortfarande sänds in prover för undersökning av scrapie från gårdar som finns utanför uppsamlingsområdet. Då det gäller provtagning på djurhållningsplatser som finns utanför uppsamlingsområdet sänder vi ut information senast i det skedet då den frivilliga hälsoövervakningen upphör.

Under första hälften av innevarande år lönar det sig alltså inte att avtala om kontrollbesök då det gäller hälsoövervakningen av scrapie, eftersom kontrollerna skulle vara överflödiga ifall statusen bekräftas. Och om Finland av någon orsak inte får statusen, kan kontrollbesöken utföras under det andra halvåret utan att hälsokategorin äventyras för djurhållningsplatsen. Om en kontroll som gäller hälsoövervakningen av maedivisna/CAE ska göras på djurhållningsplatsen i början av året, lönar det sig ändå att göra scrapie-kontrollen samtidigt.

Kontrollen av tvärvillkoren utökas

Husdjurslägenheterna ska iakttä kraven i tvärvillkoren så att odlarstöden kan betalas ut till fullt belopp till jordbrukarna. Från och med år 2016 omfattar kraven på djurens välbefinnande i tvärvillkoren nästan hela djurskyddslagstiftningen och gäller alla produktionsdjur som hålls för jordbruksändamål. Eftersom tvärvillkoren som gäller djurens välbefinnande bygger på redan gällande djurskyddslagstiftning kommer de inte att innebära nya krav för hållande av produktionsdjur.

Nya kontrollobjekt från och med år 2016 är vissa krav i anknytning till fårens och getternas djurhållningsplats och djurens skötsel.

Konstruktionerna och anordningarna på djurhållningsplatsen (även t.ex. anordningar som används för uppbindning av djuren) ska planeras, byggas och underhållas på ett sådant sätt att de är i gott skick och säkra för djuren. De material som fåren eller getterna kommer i kontakt med (bl.a. kättrar, golv och anordningar), ska vara säkra för djuren och de ska kunna rengöras och desinficeras grundligt. Även utomhusfällor och beten ska vara säkra samt lämpligt torra och stängslen ska vara säkra och i gott skick. Lokalerna ska hållas tillräckligt rena. Djuren ska ha en lämplig liggplats och flytande sekret ska avlägsnas på ändamålsenligt sätt eller absorberas i ströet.

Utfodrings- och vattningssystem samt andra automatiska eller mekaniska system som är oumbärliga för fårens och getternas välbefinnande ska kontrolleras minst en gång om dagen. Det ska finnas ett reservsystem som kan användas då anläggningarna inte fungerar. Reservsystemet kan vara exempelvis manuell utfodring eller vattning. Kontroller av anläggningarna behöver inte journalföras. Om automatisk vattnings- eller utfodringsanordning används, ska djuren vänjas vid att använda dem.

Killingar ska ges råmjölk eller ett ersättande preparat så snart som möjligt efter födseln och de ska utfodras med mjölk eller mjölkfoder åtminstone under de åtta första levnadsveckorna. Från och med en veckas ålder ska killingarna ha tillgång till fiberhaltigt foder och rent vatten.

Fåren ska kontrolleras minst en gång om dagen. Skyldigheten att kontrollera fåren dagligen gäller för djur som man kan granska omgående och som är lätta att nå. Då får eller getter är på bete på exempelvis holmar eller andra rätt omfattande områden krävs det inte automatiskt att man kontrollerar djuren dagligen. Men även då bör djuren ändå granskas flera gånger i veckan beroende på exempelvis djurens fysiska tillstånd (t.ex. dräktighet, sjukdom) och förhållandena på betet (t.ex. organisering av vatten för djuren).

Får och getter får inte göras orörliga med hjälp av elektricitet.

Antalet döda djur ska journalföras. Journalföringen kan vara manuell eller elektronisk, och den ska kunna kontrolleras av tillsynsmyndigheten. Journalföringen kan också vara en del av kvalitetssystemet eller ett annat system som gården har i användning. Journalföringen ska bevaras i minst tre år efter utgången av det år då den senaste anteckningen om djuret gjordes i journalföringen.

Kraven i tvärvillkoren gäller inte sällskaps- och hobbydjur som inte används för jordbruksverksamhet. Inte heller enstaka får eller getter som uppföds till husbehov eller som finns på små husdjurgårdar omfattas av tvärvillkoren, om de inte har ett avtal om uppfödning av lantraser. Men om man sänder dessa djur till slakt och de hamnar i den allmänna livsmedelskedjan, så omfattas djuren av tvärvillkorsövervakningen.

På Eviras webbplats finns mera information: www.evira.fi > Om Evira > Sakhelheter > Tvärvillkor > Övervakningen av tvärvillkoren utökas

De detaljerade kraven i tvärvillkoren för de olika djurslagen har lagts fram på dessa sidor.

Ett frågeformulär som gäller respons om öronmärken har lagts ut på Eviras webbplats

Evira har lagt ut ett frågeformulär på webbsidorna om öronmärken för får och getter. Vi hoppas få information om får- och getthållarnas erfarenheter av märkenas kvalitet och användbarhet. Med hjälp av responsen kan Evira vid behov agera ifall en märkesmodell inte längre uppfyller förutsättningarna för godkända öronmärken. Responsen från producenterna är synnerligen viktig, eftersom även om ett märke motsvarade kraven då det godkändes så är det endast praktisk erfarenhet av märket som visar hur användbart det är.

Frågeformuläret finns på Eviras webbplats: www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Märkning och registrering > Får och getter > Öronmärken

Kom även ihåg att journalföra fodret

Journalföring är en grundläggande förutsättning för att foder ska kunna spåras och kravet gäller gårdar som odlar växter som ska användas till foder och även husdjursproducenter. Det är nödvändigt att spåra foder då det till exempel misstänks att fodret har orsakat sjukdom hos djur och det är nödvändigt att ta det ur användning. Med foder avses ämnen och produkter som används till utfodring av djur, exempelvis spannmål, grovfoder, olika foderblandningar, fodertillsatser och blandningar av dessa, dvs. förblandningar samt foderläkemedel. Journalföringen av foder är en av de punkter som granskas vid foderkontrollerna som är anknutna till tvärvillkoren, och som utförs på ungefär en procent av de gårdar som ansökt om jordbruksstöd.

Skyldigheten att föra journal gäller foder som anskaffats till gården, foder som avlåtits från gården och foder som producerats på gården. Journalföringen ska innehålla foderförsäljarens eller köparens namn, adress och leveransdatum, produktens namn och fodrets mängd. I journalföringen över foder som använts till utfodring av djur ska ingå den djurgrupp som fodret gavs till och datum då användningen av fodret avslutades, till exempel då det gäller foderläkemedel och en karenstid är förknippad med användningen av fodret. Anteckning av koder vid journalföring av allt foder i foderlagret underlättar spårning och återkallande av foder i en eventuell farosituation. Utöver själva fodret ska även undersökningsresultaten av de prover som tagits av fodret journalföras. Som journalföring räcker det med exempelvis inköps/försäljningskvitton, läkemedelsbokföring av foderläkemedel och/eller då det gäller foder som producerats på gården, att journalföringen om skiftena bevaras då de innehåller de uppgifter som krävs för journalföringen. Kraven på journalföring av foder finns på Eviras modellblankett för journalföring av foder på Eviras webbplats. Som journalföring av prover som tagits av fodret räcker det med att undersökningsresultaten bevaras. Journalföringen ska bevaras i fem år.

Mera information om journalföring av foder:

www.evira.fi > Djur > Foder > Verksamhet inom fodersektorn > Jordbrukare och husdjursproducenter > Bokförings- och andra krav i samband med primärproduktion av foder

Medicinsk behandling av får och getter ska journalföras

Läkemedel som har administrerats till får och getter ska journalföras. I journalen antecknas både de läkemedel som veterinären har administrerat och de läkemedel som man själv har administrerat. På Eviras webbplats finns mallar som du kan använda för att underlätta journalföringen av läkemedel. Sidan hittas enklast genom att skriva orden "journalföring av medicinering" i sökrutan på ingångssidan till Evira.fi. www.evira.fi > Djur > Djurhälsa och sjukdomar > Medicinering > Lagstiftningen > Journalföring av medicinering av produktionsdjur. Mallarna hittar du uppe till höger på sidan. Journalföringen kan också skötas på annat sätt bara den är tydlig och allt som krävs finns antecknat.

För ytterligare information kontakta: Överinspektör Liisa Kaartinen, [liisa.kaartinen\(at\)evira.fi](mailto:liisa.kaartinen@evira.fi)

Myndigheternas kundtjänster

Under majmånad börjar man banda in samtalen till kundtjänsten. Inbandningen av samtalen till djurregistren görs för att förbättra kvaliteten på telefonkundservicen och för att försäkra oss om giltigheten på svaren vi ger samt om att de uppgifter som sparas är de angivna. Då man ringer kundtjänsten hörs ett meddelande där det framgår att samtalet bandas in.

Brev och e-post i fritt format kan inte godkännas som anmälningssätt

Djurhållaren kan göra anmälningar till får- och getregistret på elektronisk väg i får- och getregisterprogrammet eller genom att använda en blankett avsedd för ändamålet eller genom att ringa kundtjänsten. Blanketterna kan sändas in per post eller som bilaga till e-posten (en undertecknad, skannad blankett). Anmälningar som skrivits i fritt format i ett e-postmeddelande eller i ett brev tas inte emot.

Du hittar får- och getregistret på Eviras sidor eller genom att skriva följande i webbläsaren:

<https://niemi.mmm.fi/elain>. Det kostar inget att använda programmet och det kan användas av alla får- och gethållare. Rättigheterna till programmet får du från kommunens lantbruksnäringsmyndighet. Efter att rättigheten har beviljats kan du logga in dig i programmet med landsbygdsförvaltningens koder och även med dina bankkoder.

Försäljning av djur till köpare som saknar signum

Anmäl alltid den mottagande partens signum på djurets utmönstringsanmälan (rådets förordning (EG) nr 21/2004). Köparens signum kan vara av typen lägenhetssignum, kundsignum eller förmedlarsignum. Köparens djurhållningsplatsignum behövs inte i utmönstringsanmälan eftersom man vid behov kan utreda var djuret befinner sig med hjälp av köpanmälan som köparen gjort till registret.

Skydd av djur vid slakt

Får och getter ska förskonas från all smärta, plåga eller lidande som kan undvikas, även då de slaktas för eget bruk i det privata hushållet. Djur ska bedövas före avblodningen i enlighet med författningarna om avlivning av djur. Avsaknad av medvetande och känslor som orsakas av bedövningen ska bibehållas tills djuret har dött. Slakt av djur med särskilda metoder på grund av religiösa skäl då avblodningen sker samtidigt med bedövningen är endast tillåtet i slakterier då en besiktningsveterinär är närvarande.

På Eviras webbplats finns mera information: www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Djurskydd vid slakt och avlivning

Serviceavbrott i får- och getregistret år 2016

Programmet kan inte användas 20–22.5.2016, 16–18.9.2016 och 11–13.11.2016. Serviceavbrotten sker i enlighet med förvaltningsområdets serviceavtal och är förlagda till veckoslut. Avbrotten inleds kring kl. 16 på fredagar och fortsätter på sin höjd fram till måndag morgon.

Får- och getregistrets kundtjänst betjänar vardagar kl. 8.15–16.00.

Postadress: Får- och getregistrets kundtjänst, MLOY, PB 25, 01301 VANDA

Telefon: 09 85 666 002

Fax: 09 271 0035

E-postadress: lammasvuohi@mloy.fi

Uppfödning av lantraser

Nya femåriga avtal ingås i år för får och getter (får av finsk lantras, kajanalandsfår samt ålandsfår och finska lantrasgetter). Det är också möjligt att lägga till djur i befintliga avtal.

Ersättning för djurens välbefinnande

Den planerade tidtabellen för betalning av ersättning för djurens välbefinnande för 2015 är i maj (webbplatsen mavi.fi). Utbetalning för år 2016 ska sökas senast 15.6.2016 i Viputjänsten eller på blankett 409. Får- och getgårdarnas djurantal behöver inte uppges i ansökan, eftersom Landsbygdsverket får dem från djurregistren. Ändringar i nordliga husdjursstöd för tackor och hongetter från 2016

För att stödet för tackor ska beviljas krävs att sökanden har i genomsnitt minst 4 de (= 20 st.) stödberättigade tackor per år. Antalet stödberättigande tackor begränsas enligt antalet lamm under stödåret.

Sökanden som har börjat hålla tackor år 2016 och som har registrerat sig som djurhållare i fråga om får i register över djurhållare år 2016 kan använda undantaget från lammingsvillkoret för gårdar som inlett produktionen. Undantagen från lammingsvillkoret för gårdar som utvidgat produktionen och ny typ av husdjursgård kan inte mera användas.

För att stödet för hongetter ska beviljas krävs att sökanden har i genomsnitt minst 4 de (= 20 st.) stödberättigade hongetter per år.

Jordbrukaren kan inte längre ansöka om undantag från kravet på 5 hektar åkerareal eller från kravet på att själv bedriva jordbruk eller trädgårdsodling. Sökanden ska därför uppfylla alla villkor för beviljande av stöd.

Försenade registeranmälningar inverkar på djurens bidragsberättigande i fråga om får- och getbidrag

Anmälningarna till får- och getregistret ska vara korrekta under den tid djuret är bidragsberättigande. Anmälningarna ska vara gjorda senast på djurets första stödberättigande dag. Anmälningstiderna har inte ändrats, utan de är fortfarande 6 mån. vid födslar och 7 dygn vid andra anmälningar.

Anmälningarna om djur som kommer till eller lämnar gården granskas per stödår samt enligt stödsökande i samband med uttagningen av bidragsdjur. En försenad anmälan leder till att bidragsdjuret underkänns samt till att påföljds kalkyleringen räknar ut en påföljd för får- och getbidraget.

Från år 2016 ges varning till gårdarna lättare än tidigare, om anmälningar till registren om händelser som rör nötkreatur, får och getter görs för sent. Livsmedelssäkerhetsverket Evira påpekar att om motsvarande brister upprepas under högst tre år i följd minskas de stöd som betalas till gården.

Kravet att anmäla djurhändelser till registren i tid är inte nytt och anmälningstidernas längd har inte skärpts i Finland. Händelser som rör nötkreatur, får och getter ska anmälas till registret senast inom sju dagar. Ett undantag från detta är födelseanmälan för får och getter, som ska göras senast inom sex månader från händelsen, om djuret fortfarande finns på den djurhållningsplats där det föddes.

”Från år 2016 ges en tidig varning om liten försummelse redan om de försenade anmälningarna till registren utgör 1–10 procent av alla anmälningar som gjorts från kalenderårets början. Tidigare var den nedre gränsen för varning 5 procent. Gränsen måste skärpas på grund av Europeiska kommissionens revidering av tvärvillkoren i september 2015. Någon varning ges dock inte om endast en anmälan har gjorts för sent på gården”, konstaterar överinspektör **Anssi Welling** vid Livsmedelssäkerhetsverket Evira.

Försenade anmälningar påverkar stöden

Djurhållaren drabbas inte av någon påföljd för en liten försummelse, om den korrigeras inom utsatt tid.

Om det vid en inspektion observeras att odlaren under tre år i följd, inklusive observationsåret, inte har ändrat sitt agerande, ska påföljd för upprepning påföras då försummelse observeras igen.

”Ändringen väntas inte just medföra någon minskning av stöden i år. Från början av 2017 kan det dock antas att påföljder av tvärvillkoren kommer att bli vanligare på de gårdar där tidig varning har getts tidigare”, bedömer Welling.

För det år då tidig varning har getts blir man då tvungen att påföra minst en procents retroaktiv minskning av stöden. För det år då det konstateras att odlaren inte har korrigerat sitt agerande inom utsatt tid ska det dessutom påföras trefaldig påföljd på grund av reglerna om upprepning.

Anmälningar som gjorts för sent kan också påverka djurbidragen som betalas till gården.

Målet är en säker produktionskedja

Syftet med märkningen och registreringen av djur är att kunna följa animaliska livsmedel genom hela produktionskedjan från början till slut. När en djursjukdom bryter ut är det också väsentligt att känna till var varje djur har varit så att de djur som sannolikt har smittats kan spåras och avskiljas från övriga djur.

Märkningen och registreringen kontrolleras på gårdar med nötkreatur, svin samt får och getter. Minst tre procent av dem som håller dessa djurslag kontrolleras årligen.

Läs mer:

- www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Märkning och registrering > Tvärvillkor
- www.evira.fi > Djur > Djurskydd och djurhållning > Märkning och registrering > Får och getter

Mera information:

Överinspektör Anssi Welling, Anssi.welling@evira.fi tfn 040 489 3361